

Rälspiken

Göteborgs
Modelljärnvägssällskap

Nr 2, april 2020

GMJS 75 år eller 3 år på Götaverken

Göteborgs Modelljärnvägssällskap är en ideell förening som äger och bygger en modelljärnvägsanläggning i skala O, 1:45. Sällskapet bildades 1945.

2020 består styrelsen av

Ralph Milthon
Ordförande

Leif Johansson
vice ordförande

Torbjörn Ek
sekreterare

Lennart Risfelt
kassör

Kjell Persson
ledamot

Hans Johansson
redaktör

Medlemskap erhålles genom att betala in årsavgiften **750 kr** på föreningens plusgirokonto **24 14 19 – 1**.

Under våren 2017 har vi flyttat till Hisingen. Föreningens besöksadress är nu Bror Nilssons Gata 4A på gamla Götaverksområdet. Buss 16 eller färjorna på älven är bra transportmedel. Betalparkering finns direkt utanför lokalen men är dagtid ofta fullbelagd.

Brevadressen är

GMJS c/o Torbjörn Ek

Kobbarnas väg 15

416 64 GÖTEBORG

Vill Du komma i kontakt med oss går det säkert med någon av nedanstående

Ordföranden 0708 – 45 35 88

Sekreterare 0702 – 622 566

Sekreteraren: torbjorn_ek@hotmail.com

Redaktör'n: hasses@telia.com

Text och foto, där intet annat anges, står redaktören för.

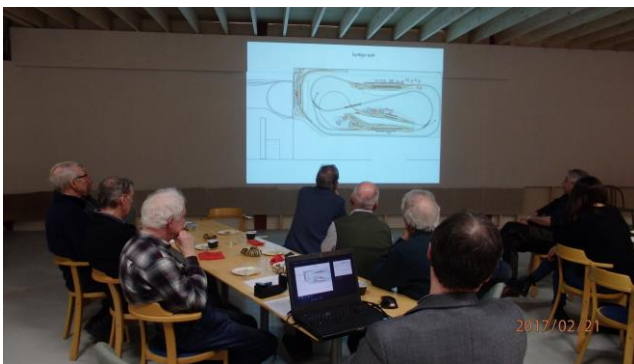
Se även vår hemsida

www.gmjs.se

Vi finns även på Facebook

Å ena sidan.....

har ju sällskapet nu fyllt 75 år. En aktningssvärd ålder. Å andra sidan fyller vi bara 3 år här på vårt nya ställe. Sällskapets historia har utförligt beskrivits i Rälspiken Nr 1, 2010 och på vår hemsida gmjs.se. Det finns därför ingen anledning att upprepa vår historia här ännu en gång. Därför väljer jag att visa historiken för våra tre år här på Götaverken/Lindholmen. Det började direkt den 2 januari 2017.

Årsmötet den 21 februari 2017 hölls på det tomma golvet i modellhallen. Där presenterades också Lennarts förslag till ny layout. Förslaget antogs av mötet och nu var det bara till och sätta igång nu när entresolplanet snart var klart.

En trotjänare lämnar nu styrelsen efter många år. Nils Pihlgren har varit medlem sedan 1977 och har medlemsnummer 81. I styrelsen har han verkat sedan 1987. Vi tackar Dig för Dina insatser. Fotot här visar Nils vid sin älsklingsstation, Benktåkra, under en av visningarna på 90-talet.

Omslagsfotot är från den 2 januari 2017. Då kom första virkeslasset. Henning tar emot under överinseende av Peter, Kjell och Ralph. Firman hade en avancerad kran som innebar att vi fick in virket direkt i hallen utan ytterligare jobb. Solen sken och vi såg framtiden lika ljus.

**Har Du betalt
Medlemsavgiften?**

Götaverken 3 år

2 januari 2017. Första virkeslasset anländer till en tom lokal

Första åtgärden var att montera reglar och gips på bakväggen. Reglarna var också det som entresolplanet skulle vila på. Här är Anders och Kjell montörer.

Vår framtid började ifrågasättas redan under början av 2010-talet. Först var det ett framtida bygge av en bangårdsviadukt, en led över SJ-spåren från Åkareplatsen till Mårten Krakowleden. Den skulle då landa just mitt i sporthallen. Sedan var det frågetecknen om framtida uppfarter till den kommande nya Hisingsbron. Dödsstöten kom sedan när vi förstod att man ville bygga en underjordisk järnvägslinje genom hela Göteborg, den s.k. Västlänken. Uppgången från station Centralen skulle då hamna rakt genom GMJS. Genom kontakter med vår hyresvärd Älvstranden AB fick vi klart att vi kanske bara kunde vara kvar fram till 2015 ev. 2016. När så regeringens beslut om Västlänken kom, var det sista spiken i kistan. Vi fick nu besked om att vi var tvungna att utrymma lokalen senast december 2017. Vi fick dock löfte om att ha kvar lokalen gratis under viss del av 2018.

Men redan under mars 2014 började så jakten på en ny lokal. Vi tittade på olika alternativ med hjälp av kommunalrådet Johan Nyhus och Älvstranden Utvecklings AB. Vi fastnade nu för Götaverkens Rörverkstad. Ett beslut vi inte har ångrat. Tyvärr är hyran avsevärt högre än Bergslagsgatan och vi är därför beroende av ganska stora visningsintäkter för vår överlevnad. Trafikverket, som byggare av Västlänken, var positivt inställda till att ge ett ekonomiskt bidrag till flytten. Det blev till stor hjälp. Hösten 2016 började planering och anpassning av den nya lokalen. Julen 2016 startade så nermonteringen. Undertecknad blev ansvarig för demonteringen och i mars månad 2017 var det mesta itusågat och flytt av stora delar skedde under sommaren 2017.

Entresolplanet under montering. Som tur var fanns traversbalkarna kvar så vi kunde hänga konstruktionen i dem. På så vis slapp vi pelare mitt i anläggningen. Ralph har lagt ner ett stort jobb med konstruktion och materialberäkning. Entresolen gav oss ett rymligt klubbrum på ca 70 kvm.

Som hjälp i jobbet fick vi låna en saxlift. Strålande! Utan den hade arbetet blivit enormt mycket svårare. Vi tackar Peter Johansson som ordnade lånet.

I mitten av februari hade vi lagt golvplattorna på entresolplanet. Här är det Lennart och Kjell som monterar några av flera hundra skruvarna.

I februari konstruerades också trappen upp till entresolen. Här Lennart, Kjell och byggmästaren själv i den halvfärdiga trappen.

Fondväggens gipsning är klar. Nu påbörjas målningen av himmelsblått. Här är Torbjörn och Henning i full action. Himmelsblå ska det vara och lite moln kommer snart till.

Den 16 mars monterades så den första landskapsbiten på försök. Det blev naturligt Skenköping, den enda bit som kom att sitta på samma plats som på Bergslagsgatan.

Den 24 april hade Skenköpings landshövdingehus mm monterats och ramverket i övrigt påbörjats. Nu hade vi även tagit upp kryphålet i väggen samt monterat en del av de underbordiska uppställningsspåren. Här beundrar Arne och Peter skapelsen.

Den 27 april gick första flyttlasset. Här är det Benktåkra rangerbangård som bärs in av Kjell och Ralph under övervakning av Arne. Vi flyttade delarna mestadels stående på egna ben och med kontaktledningen kvar. Flytten gick över förväntan och vi hade ytterst få skador på de olika delarna.

Här beundrar Leif och Arne kvarteren runt Skenköping. Nu hade vi också tagit upp "kryphålet" in till hallen/köket.

I slutet av maj påbörjades räsläggningen av de 6 dolda uppställnings-spåren i underjorden. Här lägger vi faktiskt köperäls för att koncentrera rälsspikningen till de synliga partierna. Skenköpings lokstation är den biten till vänster som väntar på att placeras in på rätt ställe.

Den 17 juni gick ett stort flyttlass. Här är det halva Helgeberga med vändskiva som flyttas i ett stycke. Det var den största biten vi flyttade. Från vänster Nils, Ralph, chaufför Peter Lember och Kjell. Vår chaufför ställde vänligen sin lastbil med baggavellyft till förfogade helt utan kostnad. Vi är honom djupt tacksamma. Tyvärr finns han inte med oss längre här på jorden. Vi tänker dock på Dig, Peter.

Sommaren 2017 hade vi ingen semester. Som pensionär har man, som bekant, inte det. Arbetena fortskred som vanligt. Uppställningsspåren är klara och de olika stationsbitarna börjar inta sina blivande positioner. Ett stort jobb som inte framgår av bilderna var att nivellera alla höjder. Till vår hjälp hade vi då ett laservattenpass. Lennart, som ritat layouten, basade för detta kvalificerade arbete.

Hösten 2018 var vår fina paradlinje färdiggrusad och ogräset hade redan börjat växa.. Bergskärningen på höger sida är påbörjad. Här bygger vi med cellplast, ett modernare material än nät och gips. Lätt och lätt formbart. Även stenbrottet är byggt i cellplast medan vissa andra bergskärningar är byggda enligt den väl beprövade formeln hönsnät, säckväv och gips. Vi har en egen blandning med gips, talk och dextrin som gör att vi har ca 30 minuter på oss att modulera berget. Bara gips stelnar på minuten.

Våren 2019 hade vi iordningställt och målat vårt kontrolltorn. Denna bild är från augusti. Här håller ordföranden och Leif Johansson på att montera några av alla våra unika lokskyltar.

Så här långt har vi kommit i skrivande stund (mitten av mars). De tre sjöarna är klara, ön är på plats och klaffbron monterad. Bogseraren med sin pråm trafikerar nu stenbrottet. Nu väntar vi bara på att klaffbron skall få sin ångdrivna mekanism så den kan lyftas för sjöfarten. Konstruktören har dock viskat att det sannolikt blir via en digitalanalog elmotor, lite fusk men..... Sällskapet Brovaktarförvaltning har nu också anställt en erfaren brovakt. Här gäller det verkligen att kunna hålla klaffen.

Tyck till

Arbetet med landskapet går vidare. Ganska mycket är gjort men lika mycket återstår. Det är undertecknade som har ansvaret för att skapa det nya landskapet. Vi har fått några förslag till objekt men önskar få in mycket mer som vi kan ha och bolla med när vi nu skapar det landskap som återstår. Hör av Dig med lite nya friska idéer. Nedan finner Du ett antal förverkligade idéer som olika medarbetare (dock mest vi själva) har föreslagit. Grunden till hela anläggningen får vi inte glömma, nämligen Lennart Risfelts spårlayout.

- Underjordisk station
- Industriområde på Skenköping
- Verkstadsområde på Benktåkra
- Banvakt på ånglinjen
- Kolonilotter
- Dubbla vändskivor
- Bogserbåt och pråm
- 3 sjöar med ö i mitten
- Stenbrott
- En genomgående vägsling
- Klaffbro
- Kolningsbrygga
- Vindkraftverk
- Vattentuber
- Betongslipers
- Banvakt och arbetarbostäder
- Titthål in i underjorden
- Nytt lokstall på Helgeberga
- Älvängens station
- Gångbro

Torbjörn Ek
Hans Johansson

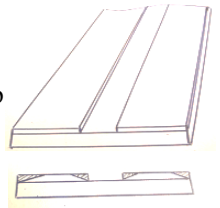
Å sista sidan....

så kan jag inte låta bli att förundras över redaktörens fina återblick av våra drygt tre år i dom nya lokalerna. Det är redan mycket som man redan har glömt av och som kan påminna om den pånyttfödda pionjärandan som präglade Bror Nilssons gata 4A. (Gatunamnet härstammar för övrig troligen från SKF:s förste klubbordförande, Bror Nilsson, som tillsattes av grundaren och den sanne pionjären Sven Wingquist redan år 1907 – tala om nostalgi.)

Något som jag särskilt kan erinra mig är planerandet och iordningställandet av vårt främre dubbel-spår som först skulle kallas Paradspåret men som senare döpts om till Stambanan. I Lennart Risfelts tankevärld skulle detta vara en modern bana med betongsyllar, något som vi tidigare inte hade haft och alltså inte hade någon erfarenhet av. Detta kom att ställa till med en hel del tankemöda då färdiga syllar knappast fanns att köpa och att det skulle fordras ca 2000 syllar för stambanans hela längd om ca 20 meter. Många förslag (tex snida för hand, gjuta eller stängpressa i plast) stöttes och blöttes men föll till följd av det stora antalet och de eventuella kostnaderna. Så småningom utarbete-des, av undertecknad, en arbetsmetod som innebar en serietillverkning av syllar som verkade rimlig både avseende tid och kostnader. Skalenlig betong finns ju inte att tillgå så i brist på bröd fick jag i stället för limpa välja trä. Så sagt och gjort, julhelgen 2017 stod i annalkande och gav oanade möjligheter till stimulerande hemarbete.

Det hela gick till enligt nedanstående:

Ett 50-tal 6 mm tjocka plywoodskivor skars till med måtten 60 x 300 mm. På dessas ovansida limmades så två ribbor 2,3 x 24 mm. De pålimmade ribborna sågades sedan till på utsidan och i längdled med hjälp av min vinklingsbara Proxxon bordsåg. Lika lätt var det inte att såga ut insidorna utan att få fula jack i mittpartiet så det momentet fick vänta till senare. De så färdigpreparerade träskivorna kunde nu, likt limpan, sågas på tvären i 6 mm tjocka bitar som nu till antalet blev något fler än 2000. Dock var detta inte slutet på sylltillverkningen utan snarare tvärtom. Insidan av dom tidigare längsgående ribborna skulle ju snedfasas. Detta fick ske med kniv på var och en av de blivande syllarna. Efter ett hundratal tillskärningar blev detta en invand rutin som kunde kombineras med julhelgens tevetittande. Efter många program och med minst 4000 avskurna spillbitar på golvet var tillverkningen av syllarna liksom julhelgen avklarade och så även hemarbetet.

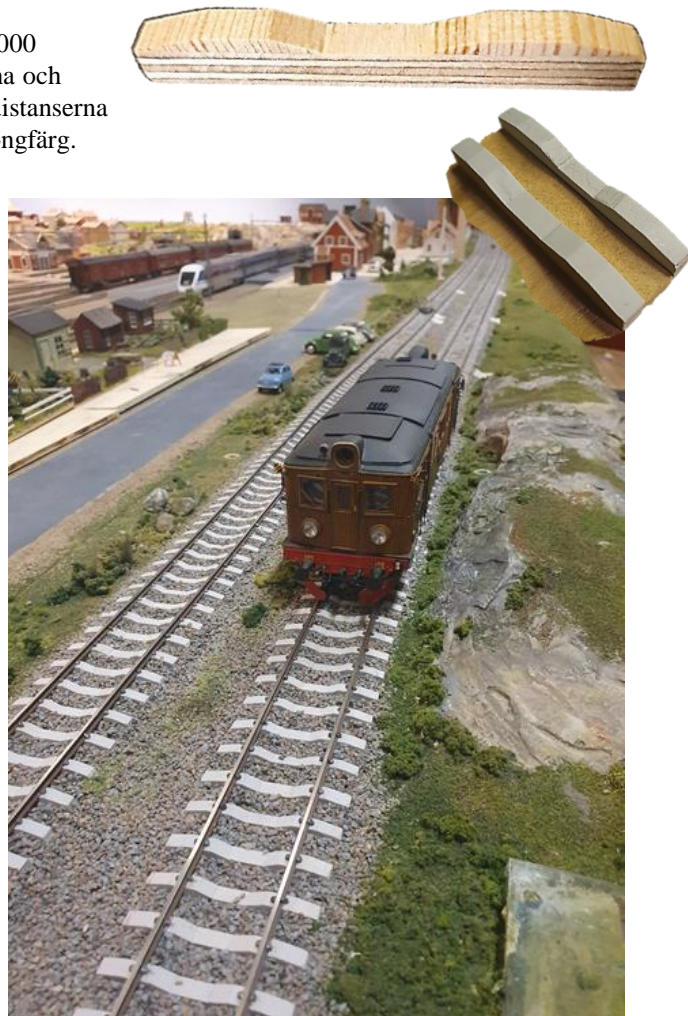
Nu kunde flera av våra rallare hjälpa till. Henning sågade upp 2000 masonitbitar 60x8 mm som användes som distans mellan syllarna och som utfyllnad under ballasten. Därefter limmades syllarna och distanserna mot underlaget av flera medarbetare och syllarna målades i betongfärg.

Även gruset till makadamen sprutmålades före appliceringen. Slutligen vidtog det tunga arbetet för rallarna att lägga räls och driva in 8000 rälsspikar (ej att förväxla med rälspikar). Som lök på laxen fick dessutom alla spikskallar slipas till före indrivningen.

Så kan man alltså fördriva en julhelg och en bit av nyåret 2018. Allt detta är bara en liten del av allt annat arbete som vi gemensamt åstadkommit i lokalen med den så anrika gatuadressen. Kanske blir det nu i Coronatider ytterligare tid för hemarbete samtidigt som de träd som vi planterat, i lugn och ro, kan växa till sig. Hoppas att någon tänker på att vattna dom! Själv skall jag försöka bygga strömvagnarna till mitt Du 109 som är av ungefär samma årgång som Bror Nilsson (tala igen om nostalgi).

Försök nu hålla Er krya och må väl

Ralph

Protokoll fört vid GMJS årsmöte 2020.

Tid: Tisdagen 2020-02-18.
Plats: Sällskapets lokal.

Närvarande, 21 medlemmar:

Leif Johansson	Torbjörn Ek	Ralph Milthon
Hans Johansson	Lennart Risfelt	Nils Olov Bengtsson
Lars-Bertil Bengtsson	Göran Åkerlund	Rolf Olsson
Nils Pilgren	Ulf Händling	Arne Averdall
Lasse Björk	Peter Elestedt	Henning Hansen
Anders Olsson	Leif Olsson	Leif Pettersson
Sven-Ingvar Andersson	Leif Pettersson	Kjell Persson

§ 1 Mötets öppnande.

Sällskapets ordförande Ralph Milthon hälsade de närvarande välkomna och förklarade mötet ,det 75:e i ordningen, öppnat.

§ 2 Val av protokolljusterare och tillika rösträknare.

Till protokolljusterare och tillika rösträknare valdes Leif Johansson och Henning Hansen.

§ 3 Val av ordförande och sekreterare för årsmötet.

Till mötesordförande valdes Ralph Milthon och till mötessekreterare valdes Kjell Persson.

§ 4 Frågan om årsmötets behöriga utlysande.

Poängterades att kallelse varit införd i medlemstidningen i de två senaste utgåvorna. Medlemmarna fastställde att årsmötet utlysts i laga ordning.

§ 5 Fastställande av dagordning.

Efter förslag på att skifta ordningen på §2 & §3 godkändes föreslagna dagordningen.

§ 6 Föregående årsmötesprotokoll från den 26 februari 2019.

Ralf frågade om årsmötesprotokollet kan fortsätta bifogas medlemstidningen. Protokollet godkändes.

§ 7 Styrelsens års/verksamhetsberättelse och kassarapport.

Verksamhetsberättelse.

Verksamhetsberättelsen delades ut före mötets öppnande och genomlästes av medlemmarna. Leif påtalar att vävstugan saknades, Medlemmarna tyckte att arbetet med anläggningen fortskred bra.

Kassarapport.

Kassarapporten (Vinst- och förlusträkning 2019-12-31) delades ut före årsmötets öppnande. Kassören Lennart Risfelt svarade på frågor. Därefter lades kassarapporten till handlingarna.

§ 8 Revisionsberättelse och hemställan om styrelsens ansvarsfrihet.

Revisionsberättelsen lästes upp i laga ordning av Henning Hansen. Då revisorerna inte haft något att anmärka på styrelsens förvaltning under 2019, rekommenderades på mötet att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2019.

På mötet beslutades i enlighet härmed att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2019.

§ 9 Val av styrelse för år 2020.

Valberedningens förslag framfördes av Arne Averdall och Leif Pettersson. Då inga motförslag framfördes valde årsmötet enligt valberedningens förslag som följer.

Ordförande på 1 år Ralph Milthon (omval)	1 år kvar av sin mandatperiod har ledamöterna:
1 ledamot på 2 år Leif Johansson (omval)	Lennart Risfelt, Hans Johansson och Torbjörn Ek
1 ledamot på 2 år Kjell Persson (omval)	

§ 10 Val av revisorer samt revisorssuppleant för år 2019.

I enlighet med valberedningens förslag valdes följande personer.

2 revisorer på 1 år: Henning Hansen och Lennart Johansson. 1 revisorssuppleant på 1 år Lars-Bertil Bengtsson

§ 11 Val av valberedning för år 2019.

I enlighet med årsmötets val beslöts att omvälja sittande valberedning på 1 år, Arne Averdall och Leif Pettersson

§ 12 Beslut om medlemsavgift för 2021.

Beslöts att ändra medlemsavgiften inför 2021 till 800Kr.

§ 13 Godkännande av budget.

Budgetförslag delades ut i början på mötet. Frågor om vissa poster som Lennart svarade på. Beslöts i enighet att godkänna budgetförslaget.

§ 14 Motion som upptagits i kallelsen.

Anders berättar om digitaliseringen att det bestämdes av inköp av en del materiel av fabrikat ESU sam att ett datorprogram TrainController skall införskaffas för att kunna köra flera tåg samtidigt med färre personal. Målet med arbetet är att i mars månad kunna köra digitalt. Till hösten skall vi kunna köra mer digitalt.

§ 15 Övriga frågor.

Nils-Olof undrade varför det inte finns isolering under rälsen. Torbjörn förklarade att övergång från gammal räls till den nya banan gav inte den möjligheten. Rolf Olsson får ett diplom för ångslupen Axel med präm. Ralf avtackar Nils för jobbet som slutar i styrelsen.

§ 16 Årsmötets avslutande.

Årsmötet avslutades sedvanligt med smörgåstårter och trivsel. Underhållningen bestod av visningar avvecklingen i Bergslagshallen samt uppbyggnad av lokalen på Götaverken. Vi ser fram emot ett lika stimulerande 2020.

Vid protokollet

Justeras

Kjell Persson

Leif Johansson

Henning Hansen